

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
SIBENIK. — RUKOPISE SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

POJEDINI BROJ Din. 1:50

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI 60
DIŠNJE Din. 60. — ZA INOZEMSTVO Din. 120.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 45.

Sibenik, 16. prosinca 1924.

God. IV.

Izborni proglas Hrvatske Pučke Stranke.

Hrvatski izbornici!

U šestoj godini svojega opstanka stupa Hrvatska Pučka Stranka po treći put u izbore pozivajući vas u borbu za slobodu i političku ravnopravnost hrvatskog naroda u ovoj državi;

za slobodu, političku ravnopravnost i solidarnost Hrvata, Srba i Slovenaca;

za slobodu i političku ravnopravnost sviju zakonom priznatih vjeroispovijesti;

za slobodu i privrednu ravnopravnost cijeloga radnoga naroda.

Hrvatska Pučka Stranka traži takvo uređenje države, koje će dati mogućnost i pojedincima i svim skupinama, da uz jednake uvjete zavole ovu državu kao svoju i da se jednako okoriste njome.

Radi toga traži Hrvatska Pučka Stranka

autonomističko uređenje države i primjenu autonomističkog načela u organizovanju državljana.

Jednostavna, većina nema prava, da rješava sva državopravna pitanja. Kod pitanja, koja se tiču opstanka Hrvata kao Hrvata, opstanka Slovenaca kao Slovenaca i opstanka Srba kao Srba, potrebit je

narodni sporazum,

koji će dati državnoj cjelini, što njoj pripada, a svakoj pokrajini, što je njezino i što joj ne može oduzeti nijedna sila.

Hrvatska Pučka Stranka smatra, da je

vidovdanski centralistički ustav glavni uzrok svih nemira u državi,

jer je njime dano hegemonistima u ruke najjače oružje, koje oni upotrebljavaju u tu svrhu, da Hrvate dovedu u podređen položaj ne samo u politici, nego i u prosvjeti i u gospodarstvu. Radi toga se Hrvatska Pučka Stranka bori za

reviziju ustava.

Vlada Nikole Pašića i Svetozara Pribičevića, s kojom su se uortčili dr Đuro Šurmin i dr Mate Drinković, stavila je sebi za zadaću, da pomoću nasilja i pritiska odozgo stvori vještačku većinu. Ta se vlada bori protiv ogromne većine državljana, a pogotovu protiv volje svih Hrvata. U njoj vode odlučnu riječ ljudi, koji su Hrvatima

rušili pokrajinske vlade, stvorene naporom hrvatskoga naroda u teškoj vijekovnoj borbi protiv tuđinske samovolje.

Ti su ljudi uništavali i šikanirali sva hrvatska društva i sve hrvatske

ustanove, u kojima je usredotočena naša prosvjetna, gospodarska i politička moć, a danas su u svojoj zasljepenosti došli dotle, pa službeno tvrde,

da se hrvatski daci i ostali Hrvati ne smiju više ni organizirati kao Hrvati.

Vlada Nikole Pašića i Svetozara Pribičevića načinila je već dosada mnoga nasilja, koja su na više mjesta urodila i prolijevanjem krvi. Ta vlada namjerava da pomoću podmicanja, terora i izigravanja općeg i jednakog prava glasa

ugusi narodnu težnju za srozajem,

narodnu težnju za parlamentarnim životom

i jednakopravnu građansku utakmicu u prosvjetnom i privrednom životu.

Oko te vlade kupe se oni, koji su ili zastrašeni ili su okaljali svoje ruke i svoju savjest

hegemonističkim nasiljima, korupcijom,

nepravdom agrarnom reformom i protuhrvatskom unutrašnjom kolonizacijom,

strančarskim progona činovništva,

rušenjem sudačke nezavisnosti, povredama kućnoga prava, uvođenjem špijunaže i denuncijanstva u sva područja javnoga života

i ponižavanjem čovječjega dostojanstva kod pojedinaca, staleža i naroda.

Takva vlada nema prava, da traži narodno povjerenje,

jer je njezin program osnovan na laži,

jer je njezin rad niz nepravda i jer je njezina borba uperena proti pojedinačnoj i narodnoj slobodi.

Nikakva sila ne može učiniti laž istinom. Nikakva sila ne može nepravdu učiniti pravdom. Nikakva sila ne može skršiti težnju većine naroda za sporazumom. Narod ne će da bude ničiji rob i ničije sredstvo za izrabljivanje. Zato će većina državljana svjesno, mirno i odlučno

odbiti ovaj juriš hegemonista i terorista na narodnu slobodu.

Hrvatska Pučka Stranka bori se već šestu godinu ne samo proti centralističkim hegemonistima, koji su našli svoje najizrazitije predstavnike u Nikoli Pašiću i Svetozaru Pribičeviću, nego i

proti Stjepanu Radiću.

Optuživali smo i optužujemo Stjepana Radića,

što je svojom politikom jačao položaj Nikole Pašića, Svetozara Pribičevića i ostalih političara, koji svijesno ili besvijesno vide u velikosrpskoj misli „jevandjelje“ našeg državnog života.

U izborima za ustavotvornu skupštinu dobio je Stjepan Radić četrdeset i devet mandata. Pa šta je učinio s tolikom političkom snagom? Potratio ju je uludo, jer nije htio da dođe u parlamentat i da se udruži s onim strankama, koje su bile protivne centralizmu. Vidovdanski ustav mogao je proći samo tako, što su za nj glasovali zastrašeni muslimani. A da je Radić bio u parlamentu, muslimani bi već onda vodili onakvu politiku, kakvu su vodili kasnije. Radićevci su svojom odsutnošću iz parlamenta dali Nikoli Pašiću i Svetozaru Pribičeviću slobodne ruke, da mogu po volji trošiti narodni novac, da mogu vršiti pritisk na izbornike i nesmetano utvrđivati svoj položaj u vanjskoj diplomaciji, u vojsci i među činovništvom. Dok su pašićevci i pribičevići dizali svoje tvrdave i stvarali na hrvatskoj zemlji svoja naselja, dotle je Stjepan Radić samo galamio, a učinio nije ništa.

Prošle godine dobio je Stjepan Radić sedamdeset mandata, pa ni njih nije upotrijebio pametno. Načinio je s Nikolom Pašićem t. zv. Markov protokol, kojim je vlast u državi predana u ruke pašićevcima. Kad je Stj. Radić najposlije morao da napusti politiku parlamentarne apstinencije, njegovo je vladanje i dalje bilo nerazborito te je veoma mnogo pridonijelo tomu, da je srušena vlada Ljube Davidovića, a na državno su kormilo došli ponovno Nikola Pašić i Svetozar Pribičević.

Optuživali smo i optužujemo Stjepana Radića,

što je svojom politikom slabio i još uvijek slabi hrvatsko samopouzdanje i otpornost Hrvata u borbi protiv centralista.

Radi stranačkog, a ne radi narodnog interesa provodio je Stjepan Radić politiku apstinencije. Htio je da na taj način uništi sve hrvatske stranke, koje su bile za parlamentarnu borbu. Da prikrije svoj nerad, uljuljavao je narod u isprazne nade, da će nama Hrvatima pomoći ovaj ili onaj tudinac. Govorio je

o pomoći Wilsona, Hardinga,

Lloyda Georgea, Makdonalda i najposlije Čičerina.

Međutim od svih tih tudinaca nama nema i ne će biti nikakve pomoći.

Hrvati će biti onoliko jaki i kod kuće i u inozemstvu, koliko bude jak njihov utjecaj na naše državne poslove.

Hrvati se moraju pouzdati samo u svoju snagu, koja je tako velika, da nam trajno ne može nauditi nikakav protivnik u ovoj državi.

Radićeva politika ne samo da nam ne može osigurati vanjsku pomoć, nego nam još i potkapa ugled u zapadnim evropskim državama.

Od ruskih boljševika možemo očekivati samo zlo.

Radićev pristup u moskovsku Seljačku Internacionalu daje Pašiću i Pribičeviću izliku, da nas Hrvate pred zapadno-evropskim državama ocrnjuju kao rušitelje evropskoga mira.

Hrvati ne će da budu sredstvo u rukama boljševika. Nije boljševicima stalo nimalo do hrvatskoga naroda. Oni su i svoju domovinu Rusiju bacili u vrtlog građanskih ratova, pljačke, nasilja i gladi, pa bi to isto željeli da učine i s Hrvatima. Glavni članak boljševičkog vjerovanja

jest revolucija,

a Hrvati su protivni revoluciji, već i zato, jer znadu, da bi nam u slučaju nemira raskrojili domovinu talijanski, mađarski i njemački osvajači.

Hrvatska Pučka Stranka borit će se i dalje za to,

da svi Hrvati ostanu na okupu u jednoj državi.

Hrvatska Pučka Stranka borila se i borit će se uvijek za to,

da Hrvati postignu svoju slobodu i ravnopravnost u Jugoslaviji.

Hrvatska Pučka Stranka borila se i borit će se za izvršenje cijeloga svojega programa, a naročito

za seljačko i radničko pravo, za slobodu vjeroispovijedanja i slobodu organizovanja crkvenih društava,

za slobodu i ravnopravnost Hrvata, Srba i Slovenaca

i za priznanje jednakih građanskih prava svim narodnim manjinama.

Radi toga poziva Hrvatska Pučka Stranka izbornike, da 8. veljače g. 1925. glasuju

protiv Nikole Pašića kao i protiv Stjepana Radića i da dadnu svoje povjerenje našim kandidatima.

U Zagrebu, 30. studenoga 1924.

Predsjedništvo Hrvatske Pučke Stranke:

Stjepan Barić, predsjednik

Marin Bilić,
potpredsjednik

Juraj Dušak,
potpredsjednik

Dr Kamilo Firingner,
potpredsjednik

Dr Janko Šimrak, glavni tajnik

Članovi predsjedništva:

Luka Barišić,
seljak

Marijan Bosančić,
seljak

Ilija Petričević,
seljak

Stjepan Jelaković,
seljak

o. Dr Petar Grabić,
profesor

Marijo Matulić,
urednik „Narodne Politike“

Dr Josip Andrić,
urednik „Seljačkih Novina“.

Bjesomučni teror PP vlade.

Događaji zadnjih dana donijeli su i opet potvrdu davno izrečenu: da je režim Pašić-Pribičevića najveća nesreća ove države. Protuzakonito umirotvljenje hrvatskih sveučilišnih profesora, raspuštanje općinskih uprava, stotine ukaza, kojima se tjeraju iz službe mladi ljudi, stručnjaci-činovnici, samo zato, što su Hrvati i što ne pušu u rog Pribičevićeve mafije, dali su nam i opet jasan dokaz, da je Pašić-Pribičevićeva vlada jedna formalna diktatura te da je u ovoj državi proveden udar. Činjenica, da ta vlada nije vlada većine; da je ta vlada bez oslona u narodu i da je došla jednim neustavnim, protuparlamentarnim načinom, to potvrđuje. I tako će se danas uz boljševički komisarški režim moći kao potpuno jednaki, a u biti i još gori, spominjati i režim Pašić-Pribičevića. Oba bez moralne i pravne podloge. I jedan i drugi protunarodni i reakcionarni.

Međutim svi oni događaji, koji su zadnjih dana uzbunili i srpsku i hrvatsku i slovenačku poštenu javnost, nijesu nego samo početak. I to još najavljuju u svojim novinskih razgovorima i sami aktivni ministri. Pripremaju se raspusti proturepubličkih stranaka, a poznati Lukinić sprema sa svojim slugama zatvor narodnim zastupnicima svih opozicionih stranaka. Raspuštanju stranaka uslijedit će i poništavanje njihovih lista te se i na taj način hoće da uguši slobodni izraz narodne volje. A Pribičevićeva satrapija našla je i zato pomagače, koji će sa Šurminom i Drinkovićem na čelu znati da prate pljeskom ili mučkim odobravanjem teror demona Jugoslavije, za koji su već pripravne neke poznate bande.

Dokle će to dovesti? Takva su pitanja bila postavljena prigodom

zadnje krize i na najvećim mjestima. Zar ima ljudi, koji mogu misliti, da se da slomiti pravedan otpor danas ne više traju petina čitave države, nego devet desetina čitavoga naroda? Danas su i Srbi i Hrvati i Slovenci čvrsto na tome, da svim zakonitim silama obore komisar Pašić-Pribičevićevu vladu. No pitamo mi: Što će biti, ako se samo bude i dalje nastavilo sa bezakonjima? Misle li odgovorni i neodgovorni faktori, da će biti moguće trpjeti i puštati u miru jednu kliku, da nesmetano ruši mir, red, poredak i opstanak države? Misle li oni, koji još podržavaju Pašić-Pribičevićevu vladu, da će Srbi, Hrvati i Slovenci trpjeti, da se tu bože u ime srpstva ili monarhije ruši ova država?

Događaji zadnjih dana su odlučno postavili sve poštene Srbe, Hrvate i Slovence nasuprot PP diktature. Pribičević nastoji, da se održi svim raspoloživim sredstvima. Međutim tu to izmiče; potpirivanje mržnje između Hrvata i Srba više ne uspijeva. Pribičević se sada laća drugog sredstva. On hoće da skrene dosadnji boj drugim pravcem: on i njegov eksponent Žerjav izjavljuju, da se izborna borba vodi pod geslima *Za kralja i Proti kralju*. On hoće da se time ulaska monarhiji. Mi ne vjerujemo, da će se kruna dati izrabiti. Monarhija ne smije da se pušta identificirati sa PP režimom, jer bi inače svršetak izborne borbe bio otvoreno skretanje k republici. Stoga je monarhija dužna da se odlučno odupre PP režimu, jer to u današnjim časovima traži narod, koji čeka. A narod nikad dugo ne čeka i brzo postaje zlovoljan. Njegovu se zlovolju ne smije izrabljivati!

Neodlučni izbori u Njemačkoj.

Ova godina će bez sumnje biti čvrsto ubilježena u političku istoriju evropskih država. Unutrašnje njihove prilike a onda i razvoj svjetske politike zahtijevale su odluke naroda. I narod je odlučivao: U Engleskoj čak dva puta, a sada eto po drugi put i u Njemačkoj. Njemačka, koja je od veimarskog ustava i propasti carstva živjela u neprestanim peripetijama, dala je u nedjelju 7. o. nj. svoju riječ — do novih izbora. Ipak su ti izbori danas, kad se raspravljaju važna pitanja na konferencama od Londona preko Ženeva pa do Rima, vrlo važni. Oni nijesu donijeli uspjeha monarhističkim reakcionarnim strankama, a ujedno su dobro porazili skrajne ljevičarske elemente — komuniste.

Rezultati su izbora slijedeći: Socijaldemokrati 131 [prije 100] mandata; centum 69 [prije 65]; demokratska stranka 32 [prije 28]; njemačka pučka

stranka 51 (44); bavarska pučka stranka 19 (16); bavarski seljački savez 17 (10); njemački nacionaliste 111 (96); komuniste 46 (62); Ludendorfovi ultranacionaliste 14 (32); hanoveranci 4 (5). Na neke manje stranke otpada manji broj mandata. Prijašnji je parlament imao 472 zastupnika, dok će novi imati oko 500: u Njemačkoj se naime broj zastupnika odlučuje prema broju glasača.

Ovog je puta glasovao velik broj izbornika. Učešće u izborima je bilo po selima 80%, a u gradovima je bilo čak 90%. U bolnici Wirschow je bilo posebno biralište, na koje su kolicima vučeni bolesni izbornici. Dolazili su glasovati i slijepci vođeni od bolničarka, a onda stari i nemoćnici raznih zakloništa. Izborci, koji su se provodili pod geslom *Za republiku! ili Za monarhiju!* doveli su na biralište velike mase naroda. A ipak su rezultati neodlučni. Socijaldemo-

krati su dobili doduše trideset mandata više, ali su brojem mandata narasli i nacionalisti. Stoga se ne može unaprijed reći, da li će izbori izvesti većih promjena u političkom životu Njemačke. Položaj je uglavnom isti kao i pred izbore. Jedini veći uspjeh republikanskih stranaka, koji su na vladi, jest, što su jako poražene ekstremističke stranke, osobito Ludendorffova frakcija.

Međutim se već nagadaju kombinacije za vladin blok. Kako je poznato, na vladi su centum, njemačka pučka stranka i demokratska stranka. Vladu podupire socijaldemokratska stranka. Međutim je njemačka pučka

stranka, koju podupire tvrda organizacija njemačke velike industrije, vrlo sumnjiv saveznik. Njezin vođa i ministar vanjskih poslova *dr Stresmann* se trudi, da ugura u vladu njemačke nacionaliste. Tomu se žilavo opire katolički centum i ostale vladine stranke te je vlada sa Stresmannom neodrživa. Stoga je vrlo vjerojatna jedna ljevičarska vlada, u koju bi stupili socijaldemokrati, centum i demokrati, a bila bi podupirana od bavarske pučke stranke i bavarskog seljačkog saveza. Ta bi kombinacija imala za se 268 zastupnika t. j. apsolutnu većinu.

Izbori i Dalmacija.

Do dva mjeseca će dalmatinski Hrvati dati svoje glasove. Nesumnjivo je, da će kao i zadnjeg puta Radićeva stranka dobiti većinu hrvatskih glasova, i ako ne će u Dalmaciji dobiti više od deset mandata. Izborna borba se vodi pod tako blještavim geslima, da hrvatski birači u Dalmaciji od zanosa plaču. A ipak nema veće sirotinje od dalmatinskog težaka. Šest godina je, što banovinski težak bira Radićevu stranku, a dvije, što ga bira dalmatinski. A ako malo pozornije gledate, ali ne samo u Narodnu Skupštinu, nego i u seljačke domove, u naš gospodarski, prosvjetni i socijalni život, nema veće nevolje i veće sirotinje nego što je tu nalazite. Mi danas slobodno pitamo osam dalmatinskih hrvatskih zastupnika, što su uradili za ovu našu zemlju. Dalmatinski težak ima danas pravo, da pita svoje zastupnike, što su uradili, da se njegov težak položaj poboljša. Dalmatinski radnik, koji mora da ide od štrajka do štrajka, pita, što su radili Bačinići, Bući, a da o onim sitim banovinskim gazdama ne govorimo, za njegove obitelji. Sva dalmatinska privreda i trgovina pitaju, gdje su dvije godine ona osmorica, što kao apostoli od milja rasplakale našu zemlju, ali je ostavile, da strada. A ipak! Što vrijedi zanosno pjevanje republikanskih i čovječanskih i hrvatskih himna, kad srčika naroda našega strada? Zar nije poruga za našu pokrajinu, da se sa najvećim zanosom i rječitošću uzdiže Hrvatstvo, a tamo Hrvati - ljudi, njegove apsolutne

komponente, nemaju što jesti. Činit će se ova naša izvođenja smiješna nekim ljudima, koji imaju vrlo, vrlo malo čovječjeg osjećanja. No držimo nužnim, da ih istaknemo, jer bi bilo više vrijeme, da laži prestanu. Neka se znade, da osmorica ljudi njesu prstom makli za dalmatinske nevolje, koje se vuku već dugo vremena, i ako su imali i te kako zgode i prigode, da to učine. Narodni zastupnici imaju veliku dužnost. Narod ih bira za svoje odvjetnike. Radićevi zastupnici su istina odvjetnici, ali vrlo loši, a njihove parnice su užas.

Te činjenice stavljamo pred oči hrvatskim izbornicima u Dalmaciji. Iz Zagreba dolazi „befel“, kojim se i opet postavljaju hrvatskom težaku Dalmacije za zastupnike ljudi, koji nemaju osjećaja za naše nevolje. To su i opet oni ljudi, koji su dvije godine razasipali njegovu snagu. To su oni ljudi, koji su Hrvatskoj Pučkoj Stranci predbacivali izdajništvo, jer se borila sa devet zastupnika pred dvije godine za hrvatski narod. A ti isti ljudi, u broju od sedamdeset, izvršili su najgori zločin na svom narodu, kad su pustili, da mu drugi otimlju ne ime, jer Hrvatu nitko njegov ponos oteći ne će, ali zato imanje i muku njegovu. Hrvatska Pučka Stranka je tvrdo stala na braniku hrvatskog naroda i prije, a i danas. Stoga ona i nastupa na ovim izborima. Teške prilike, u koje je Dalmaciju uvaila Pribičević Pašićeva vlada, a onda i Radićeva stranka, ne smiju da potraju.

Nijemci i vjera u Boga.*)

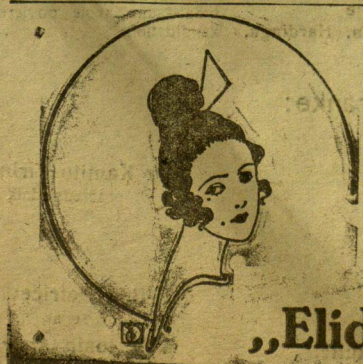
Na nedavno održanoj godišnjoj skupštini *Društva za socijalnu politiku* u Stuttgartu rekao je njemački učenjak *Werner Sombart*, da Nijemce još samo jedno može da izvede iz kaotične sadašnjosti, a to je — vjera u Boga.

Tko pomno motri razvoj društva u Njemačkoj, mora doći do uvjerenja, da je Sombart tom svojom izjavom

* Jedan naš sugrađanin, koji je dulje vremena putovao po Njemačkoj, i ako nije naš politički pristaša, zamolio nas je za uvrštenje ovog svog članka.

izrekao jednu doista veliku istinu, koja potpuno odgovara raspoloženju svih Nijemaca uopće. Ja sam barem dobio utisak, da se vjersko uvjerenje u Njemačkoj osobito u krugovima inteligencije, poslije rata napadno i vidno produbilo. Nedjeljom i blagdanima crkve su dupkom pune Službe Božje se sa strane općinstva strogo obdržavaju. Na Misu nitko ne zakašnjuje niti izlazi prije svršetka, nitko, poнавljam, nitko ne uskraćuje milostinju (limozinu).

Vjerski je osjećaj kod katolika porastao, a s njim i samosvijest i solidarnost. Uzrok je tome pojavu u tome, što se pod carstvom svim sredstvima ureda radi protežirao i širio protestantizam, dok se na području državnog upliva katolike u svakom pravcu zapostavljalo. Pod republikom je u vjerskom pravcu zavladao sloboda i ravnopravnost, pa katolici, koji ni pod starim režimom ne bijahu izgubili svoj upliv, dolaze postepeno do onog položaja u svim savezanim zemljama, što im već po tradiciji pripada. I zato opažamo, da n. pr. Bavarska sve upotrebe traži uspostavu federalističkog ustrojstva Njemačke te

Svilenkastu i bujnu kosu

poslizavate

samo redovitim pranjem glave sa

„Elida“ Shampoo

počija unitarizam, koji je saveznom državama njemačke republike bio od veće česti oktroiran.

Kakvu strahovitu krizu na svim područjima javnog i privatnog gospodarstva proživljuje Njemačka, to si može predstaviti samo onaj, koji dulje vremena ondje živi. No Nijemci sve strpljivo podnašaju ispunjeni vjerom u Boga i u svoj Uskurs.

Hrvatski narod ima razloga, da o tom znamenitom pojavu puno razmišlja, jer će i on pojačanom vjerom u Boga i vjeru svojih otaca skoro dočekati i svoj politički Uskurs.

Naši dopisi.

Skradin, početkom prosinca.
Divlje metode narednika Radina.

Mi ovdje imamo za narednika žandarmerije nekoga Radina. On je, ako niste znali, iz Dugopolja. To je ono glasovito mjesto, koje je, kada je bivši car Franjo Josip putovao Dalmacijom, potvrdilo istoga za svoga kralja nasred državne ceste. Bilo je to ovako. Dugopoljci bili onda „tolomaši“ ili „Bajamuntovci“. Bajamontu bilo do toga, da prikaže cesaru i koje naše selo talijanskim. Dade on za to naučiti glavaru Dugopolja pozdrav u talijanskom jeziku. Tukao glavar formulu dva mjeseca, pa ostalo napokon nešto pogrešenih riječi u glavi, kao: „Maješta, tuta la šašo“ itd. Kad bilo, da cesar dolazi, ugleda glavar kočijaša Bajamuntova u cilindru sa „srebrnim“ galunima i pucama i držeći ga za cesara, ispuškara on pred njim ono deset riječi o „la šašo“. Al' sad eto pravoga cesara! Zabunjen glavar zaboravio već ispuškaranu formulu, pa kud će, već svomu materinskom hrvatskom jeziku! I on u njemu izbaci vedro i svijesno: „Svitla Kruno, i mi te potvrdujemo za našega kralja. Živio!“

Kažu, da se Bajamonti od bijesa odmah povratio u Split, a imao je pratiti cesara do Sinja!

Danas su, hvala Bogu, Dugopoljci svi svijesni Hrvati, ali u gdjekomu bit će možda još koja kaplja stare tolomaške hrvatožderske krvi. Tako zar i u našem naredniku Radin! Jer samo ona nesredena krv može njega navoditi, da pleska i batina i luži naše općinare Hrvate. No on bi morao znati, da se on neovlašteno i proti izričitim naredbama vlasti služi tim divljim i turskim metodama, pa da svaka batina ima dva kraja. U taj zloj krvi on i vidi, što nitko drugi ne vidi. Tako je tužio i mladića Boru Mudražiju, da bi bio u jednoj povorci demonstrirao. A imademo najbolje građane, pa iste demonstrante za svjedoke, da on nije bio u demonstraciji.

Odsad ćemo malo bolje pripaziti na toga čovjeka, komu s lakoće glave nos po zvijezdama piše.

Pag, 7. prosinca.

Raspust općine.

Pod upravom HPS i upravitelja g. Ive Palčića općina bila je već dala novi impuls našem gradiću. Osnovale se gradska glazba, popravile su se ceste, poboljšala rasvjeta, mislilo se sada početi i s radnjama za kanalizaciju i t. d. No izrodi Paga, radikali, tražili općinu za sebe i dobili je. Prvi korak novog upravitelja jest, da traži, da se odmah isplati aprovizacija, što je vlada bila poklonila prigodom oslobođenja, i ako je narod bez novaca, i ako je zastupnik Banić bio dobio obećanje, da narod tu hranu ne će nikad platiti. Drugi

dar radikala paškom narodu jest taj, da će novog upravitelja trebati platiti, dok je dosad upravitelj Palčić iz rodoljublja služio badava. Zato je narod odlučio, da će i ovaj put ostati vjeran svojoj Hrvatskoj Pučkoj Stranci i za nju glasovati, jer jedina ona nesebično zaštićuje i radi za potlačeni mali narodi i jer je jedino na temelju njezina programa moguć bratski sporazum.

† Frane Palčić.

Otac našega župskog upravitelja don Jure i brat načelnika umro je 5. XII. Bio je među prvim borcima pravaštva u Pagu, a kasnije među najodličnijim i najvjernijim pristašama HPS. Počivao u miru! Ucviljenim obiteljima naše saučesće!

Stražar s Jadrana.

Okružno Pučko Vijeće HPS.

Pozivljemo sve pouzdanike Hrvatske Pučke Stranke šibenskog izbornog okruga, da dođu na sastanak Okružnog Pučkog Vijeća HPS, koje će se držati u Šibeniku u srijedu 17. decembra o. g. u 9 $\frac{1}{2}$ sati u prostorijama Hrvatske Čitaonice, a pouzdanike splitsko-dubrovačkog izbornog okruga na Vijeće, koje će se držati u Splitu u četvrtak 18. decembra o. g. u 9 $\frac{1}{2}$ sati ujutro. — Prostorije u Splitu će se naknadno javiti.

STJEPAN BARIĆ
predsjednik

Dr JANKO ŠIMRAK
glavni tajnik

Gradske vijesti.

MINISTRI U ŠIBENIKU.

Ovih dana imali smo ujedamput u svojoj sredini ništa manje nego tri ministra: gg. dra Drinkovića, Marka Trifkovića i dra Grisogono. Šibenik ne pamti, da su ga ikad posjetila istodobno tri ministra. Što li se sve na svijetu ne dočeka!

Posjet ministara u masi obično znači osobitu pažnju i interesovanje vladajućih faktora za jedan grad, predjel ili pokrajinu. Zato pobuđuje u pučanstvu ugodno raspoloženje i nade, da će se napokon nešto ipak uraditi... I pučanstvo u takvim slučajevima ne škrtari sa iskazima simpatija i veselja. No ovoga puta nije bilo tako. Gg. ministri dođoše k nama, jer su izbori na vratima. Izbori su velika tajna moć, koja ministrima otkriva sve potrebe, sve nevolje naroda i kod njih stvara odlučnu volju, da udovolje svim tim potrebama i uklone sve uzroke nezadovoljstva.

Narod danas dobro razumije, što znače posjeti ministara pred same izbore. Dobro znade, kad izbori prođu, da će ostati sve na starome. Odatle, ona ravnodušnost, na koju su naišli gg. ministri, koji su inače tiho došli i još tiše pošli.

G. ministar Drinković razvio je kroz tri dana osobitu djelatnost. Pozvao je k sebi istaknutije političke ljude i s njima konferirao sondirajući izborni teren i raspoloženje pojedinaca. Koji je utisak ponio sobom od svih tih razgovora i konsultiranja, mi dakako ne možemo znati. No nagada se, da ga ministar Trifković i Grisogono ograničili su se, da vode razgovore sa svojim pristašama te su uvečer održali i mali sastanak. Oni su se ovdje zadržali jedan dan.

Kao u drugim krajevima Dalmacije, tako i ovdje svi ovi izborni posjeti ostavljaju narod indiferentan.

„**Dački Dan**“. Šibensko katoličko društvo i ove je godine na dan Bezgrješne osobito svečano i zanosno proslavilo svoj „Dački Dan“. Impozantna je bila ujutro zajednička sv. pričešć u Stolnoj Bazilici sv. Jakova. Uvečer je na svečanu akademiju, koja

je u svakom pogledu potpuno zadovoljila, pohitjelo toliko prijatelja katoličkog daštva, da se akademija morala ponoviti u nedjelju. O ovoj dačkoj proslavi izvjestit ćemo opširnije u dojučem broju.

† **Kata ud. Ostojić.** Poslije duge i teške bolesti, podnesene kršćanskom strpljivosti, u 51. godini života ispuštala je svoju dobru i plemenitu dušu u četvrtak 11. t. mj. ostavivši iza sebe četvero maloljetne siročadi. Bila je uzor-ženom, uzor-majkom i uzor-kršćankom. Dobro i brižno je uzgajala svoju djecu. I sada, kad ih je dobro uputila te se nadala, da će do koje godine s njima uživati i opočiniti, Bogu se svidjelo, da je pozove k sebi, da tamo primi nagradu za svoja dobra djela. U petak joj je priredjen lijep sprovod, komu su uz druge znance i prijatelje sudjelovali članovi i članice mjesnih kat. udruženja u velikom broju. Dok ucviljenoj djeci, osobito kćeri Antici, našoj namještenici i vjeshodišnoj predsjednici udruženja kat. učenića, izrazujemo svoje najveće saučesće, dobroj i nezaboravnoj pokojnici želimo vječni pokoj!

Svečanost sv. Nikole. Na vanredno svečan način proslavljen je ove godine blagdan sv. Nikole. Crkvice sv. Nikole, obnovljena i izvana i unutra baš lijepo uređena zaslugom upravitelja Msgra Karadjote, sadašnjih crkvinara i okolnog građanstva, tom prigodom bila je krasno urešena i električno rasvijetljena. Uoči blagdane palili su se umjetni vatrometi, a „Šibenska Glazba“ najprije je obišla gradom, a zatim odsvirala nekoliko komada kod crkve. Na sam blagdan crkva je vrvjela pobožnim svijetom, a mise su se redale od ranog jutra do podne. Poslije podne je bio svečani blagoslov. Sva okolica okitila je svoje kuće i dućane nar. sagovima i zastavama.

† **Juraj Grimani.** 5. t. mj. umro je od naprasne smrti knjizar i papirničar g. Juraj Grimani u dobi od 60 godina. Priredjen mu je lijep spovod, na kome se najbolje vidjelo, koliko je bio štovan. Vječni mu pokoj! Ucviljenoj obiteji naše saučesće!

Promjene u šibenskoj i zadarskoj biskupiji. Vlač. don Ante Madiraza premješten je iz Primoštena u Rasline; Berač don Mate iz Zatona kod Šibenika za žup. upravitelja u Primošten; Vlahov don Šime iz Raslina za žup. upravitelja u Zaton. Vlač. Basilov don Hugo, župnik u Šalima, imenovan je žup. upraviteljem u Pakoštanima; Strgačić don Ante premješten je iz Luke (Dugi otok) za žup. upravitelja u Sale; Milanja don Ivan iz Solina u Luku.

† **Duma ud. Guberina.** Ova dobra starica pokrijepljena svetotajstvi-ma umirući umrla je u sobotu u dobi od 72 godine. Dok pokojnici želimo vječni pokoj, ožalošćenoj rodbini, osobito sinu dru fra Augustinu, našem prijatelju, izrazujemo svoje žalovanje!

Iz Uredništva. Radi tehničkih zapreka nijesmo mogli izaći u sobotu. Ni dva dojuča broja ne će izaći u sobotu, nego u utorku u povećanom opsegu. Naše cijenjene pretpisnice i čitaoce molimo, da to uvažavaju.

Adventske propovijedi. Već je treća nedjelja, da prof. O. Toma Tomasić propovijeda u Stolnoj Bazilici sv. Jakova svake nedjelje u 5 sati o vrlo aktualnim temama, a na zanimiv i učen način, tako da su ove propovijedi vrlo dobro posjećivane.

Koncertat Primožića. Poznati operni pjevač, bariton zagrebačke opere, g. Robert Primožić priredio je u srijedu u Gradskom Kazalištu vrlo uspjesi umjetnički koncertat.

Ispiti osposobljenja. Učiteljski ispiti osposobljenja za osnovne i gradske škole, koji su prošlog mjeseca bili odgođeni, započeli su jučer.

Darovi Okružju HKNSaveza za „Katolički Dom“. Da počasti uspomenu *Dragice Žepina:* Grgo Radić din. 10. Da počaste uspomenu *Jurja Grimani:* Grgo Radić i don Niko Rodin po din. 10. — Uprava harno zahvaljuje.

Boravak američkih torpiljera. Prošlih dana bila su stigla i zaustavila se u našoj luci tri američka torpedo-razarača 280, 290 i 293. Obavljen je izmjenično službeni posjet između Komande naše ratne mornarice u Mandalini i komandanta američkog torpedo-razarača 290.

Otvor paralelke. Na veliko zadovoljstvo interesiranih ovih dana uslijedit će otvor paralelnog razreda pripravnog tečaja na Učiteljskoj školi.

Škret. Prošlih dana pojavio se još jedan novi slučaj škreta.

Šegrtska škola. Buduć se prijavilo za šegrtsku školu preko 90 daka, daci su podijeljeni u dva odjela. Prvi razred pohađa 30 daka. S 1. t. mj. škola je započela svojim redovitim djelovanjem.

Darovi „Dačkog bisk. sjemeništu“. Da počaste uspomenu *pk. Adele Delfin:* Mons. Nikola Tabulov-Truta i Mons. Ivan Bjažić po din. 100 te prof. don Rudolf Pian din. 20. Da počasti uspomenu *pk. Boža pl. Felicinović:* Don Hinko Brnetić din. 30. Da počasti uspomenu *pk. don Nike Milica:* Don Frane Antunović din. 30. — Uprava najljepše zahvaljuje.

Već 38 godina je **SARGOV**
KALODONT
ZUBNI KREM
nesumnjivo dobar!

Kontumac pasa po Sreskom Polglavarstvu produžen je do konca ve-
ljače 1925, pak je prema tome strogo
zabranjeno, da se psi vode i puštaju
u javne lokale.

Darovi „Uboškom Domu“. Da
počaste uspomenu *Frane Jadronja*:
Ante Klarić pk. Vice, dr Frano Du-
libić, Marko Jakovljević, Ive Jadronja
i don Krsto Stojić po din. 20; Bum-
ber Ante učitelj, Obitelj Skarpa, Vla-
dimir Kulić, Joso Tambača, Benka
ud. Grimani, Srećko Bogić, Juraj
Grimani, Josip Trlaja, Frane Karadžole,
Luka Šarić, Justo Dellagiovanna, don
Niko Plančić, Vinko Šupuk, Ivan
Svirčić i Ettore Zorzenoni po din. 10;
Ivan Vučić pk. Andr. i Ante Tikulin sla-
stičar po din. 5. Da počasti uspomenu
Antice Kovačević pk. Mate: Oskar
Ivon-Bilić din. 10. Da počasti uspo-
menu *Ante Junakovića*: Jakov Škarica
pk. Petra din. 20. Da počasti uspo-
menu *Julija Svobode*: Dr Vjekoslav
Rismondo din. 30. Da počaste uspo-
menu *Vice Maričić*: Mihovil Maričić
din. 30, Frane Mikulandra reč. Špa-
rada din. 15 i Braća Grubišić din. 10.
— Svima darovateljima Uprava naj-
harnije zahvaljuje.

Tinte „Jadranske Straže“. Kako
je ranije javljeno, Jadranska je Straža
utanačila sa domaćom tvornicom tinte
„Tornamid“ iz Ljubljane izdavanje
tinta „Jadranske Straže“, od čijeg
utrška ide izvjestan postotak u fond
Jadranske Straže. Ovih su dana stigle
tinte Papirnici Petrošić u Splitu, ko-
ja će imati glavnu prodaju za Dalma-
ciju. Tinte su odlične kvalitete, a ima
ih u svim bojama. Pored svega cije-
na im je jednaka kao i drugima. Cen-
trala Jadranske Straže obratila se svim
školama i uredima u pokrajini, da se
služe isključivo ovom tintom, dok je
nedavno ministarstvo vojno i morna-
rice preporučilo svim svojim područ-
nim kancelarijama uporabu ovih tinta,
Preporuča se poglavcima škola i
uređa, da se odazovu ovoj preporuci,
a također i pojedincima, da kupuju
samo tintu „Jadranske Straže“. Pored
toga, što dobivaju artikal prvoklasne
vrste, podupiru jednu nacionalnu ak-
ciju. Flaše se raspoznaju po etiketi,
na kojoj je trobojna zastava sa zna-
kom Jadranske Straže, oznakom tinte
„Jadranske Straže“ i geslom „Čuvaj-
mo naše more“.

U Australiju polazi 21. I. 1925
parobrod društva „Messageries
Maritima“. Vozna cijena iz Gru-
ža do australskih luka Lira šterlinga
28.—

Sve upute daje Agencija Josip
Jadronja—Šibenik.

Iz katoličkog svijeta.

Vjeronauk u Americi. Po ameri-
čkom ustavu je pouka u vjeri „slobod-
na“. Unatoč tome je država Georgija
uvela u svoje škole vjeronauk. Taj
primjer slijedilo je i okružje mjesta
Charleston u južnoj Karolini. U ras-
pravi o tom zakonu rekao je među
ostalim poslanik Wimberley ovo: „U
Americi je danas 25 milijuna djece,
koja žive bez vjerske pouke, a 4
milijuna od njih su pravi pogani.
Ako bude tako i dalje išlo, zavladat
će u Americi doskora društvena, poli-
tička i gospodarska anarhija. Zato
treba vjeri opet dati njezino mjesto.“

**Molitva sa potpunim oprostom
na času smrti.** Papa Pio X. oboga-
tio je jednu kratku molitvu sa potpu-
nim oprostom, koji dobivaš na času
smrti, ako si je izmolio uz obične
uvjete. Ovih dana dozvolom crkvene

vlasti otiskana je ta dosada nažalost
slabo poznata molitva na ukusnom
letku, ukrašenom lijepom slikom, sv.
Josipa, a veličine običnog molitvenika.
Cijena je: 1 komad din. 0.25, 19
kom. din. 2.50, 50 kom. din. 10.—
100 kom. din. 18.— Poštarina se ne
plaća, jer je ista uračunata u nazna-
čenoj cijeni. Najpraktičnije je naručiti
zatvorenim pismom priloživši iznos,
makar u pošt. markama. Narudžbe
prima don Grgo Bučić, svećenik,
Split. Šalje se samo uz unaprijed po-
slani novac.

Orlovski vijesnik.

Okružja „Tomislavovo orlovsko okružje
u Splitu“ održalo je svoju glavnu skupštinu
u Splitu 2. studenoga. Konstatiran je lijep
porast orlovskog pokreta u cijelom kraju i
izrađen nacrt rada. U novi odbor izabrani
su naši najbolji radnici. — Konstituiralo se
orlovsko okružje zagrebačko i započelo s
radom. Predsjednikom izabran je brat A.
Šponar.

Priručnik orlovske organizacije. Već
dugo vremena osjećaju naša Orlovska i
Omladinska društva i svi radnici na polju
naše omladinske organizacije potrebu jednog
priručnika. Orlovska organizacija po svojoj
naravi traži točnost i red. Ovoj potrebi ud-
vojlo je Hrvatski Orlovski Savez i izdao je
ovih dana dobar Priručnik, koji svestrano
prikazuje cijelo ustrojstvo i rad orlovske
organizacije. U njemu će društveni vode i
odbornici, a i svaki član, naći rješenje za
sva pitanja, koja im dođu u životu organi-
zacije. Knjiga stoji samo 15 Din., s poštar-
nom 2 Din. više, a naručuje se kod Hrvat-
skog Orlovskog Saveza, Zagreb, Kaptol 27.

Cjenik glazbala za orlovske fanfare mo-
že se dobiti kod Hrvatskog Ori. Saveza. —
Zagreb, Kaptol 27.

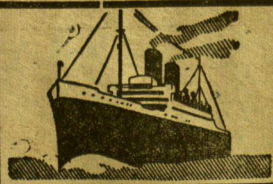
Književnost i umjetnost.

Monizam od sveuč. prof. dr Josipa
Marića. Kao 5. knjiga I. niza „Popu-
larno-naučne knjižnice“ Narodnog
Saveza u Zagrebu (Kaptol 27) izašla
je ova kratka i pregledna studija, koja
raščinja t. zv. prirodnoznanstveni svje-
tovni nazor i pitanje znanosti i vjere.
— Cij. D. 5.

**Novi Kalendar Srca Isusova za
1925.** je izišao. Str. 160. Naslovna je sli-
ka Srca Isusova u 7 boja i lijepa je
za zidni ukras. Sadržaj je biran. Ima
više pjesama, iz pouke napominjemo
članke dra Markulina (Srce Is., u te
se uzdam), urednika (250 g. objave
Srca Is. te Lurd u Hrvatskoj), Zeca
(Moderni sveci), Aljinovića (Rane sv.
Franje), Markovića (Sveci u prirodi),
Bocka (Jubilejska godina), Pavelića
(M. Marulić), Strohala (o glagolici),
Klapuha (Konac svijeta). Lijepo su i
zanimive pripovijesti. Uopće je sve
privlačivo. Preporučamo svim kućama
ovo milo štivo, osobito ove godine.
Nabavlja se kod Uprave Glasnika
Srca I., Zagreb 1/147. Unaprijed se
šalje za kalendar i poštu 13. din.

**Žive slike iz djetinjstva Isu-
ova.** Uputa, kako se priređuju žive slike,
krije su u Zagrebu pod vodstvom
gde J. Brunšmid imale toliki uspjeh.
Uz uputu su crtnje, a dodano je i
deset vrlo lijepih slika, po kojima se
slažu žive slike. Tekst, koji se govori
kao tumač k svakoj slici, složen je
prema govoru v. g. *Šimečkoga*. — Cij.
D. 18. — H. K. N. Savez - Zagreb,
Kaptol 27.

A. Alliger: U pandžama sotone.
Slika iz seoskog života u tri čina.
(Pozornica ostaje ista. 7 lica, sve uloge
za muške). Za autora je napisala „Hrv.
Prosvjeta“: ... Imajući za sobom isku-
stvo pozornice, a u sebi spobnosti
glumca ... piše dobrom pozorišnom
tehnikom i njegova je drama bez sumnje
dobro pozorište. Stvar će dobro doći
našim diletant. društvima, za koje je i
napisana. Cij. D. 15. — H. K. N. Savez
- Zagreb, Kaptol 27.

Otprema putnika iz domaće luke SPLIT „COSULICH LINIJA“

Javlja ovim svim putnicima, koji su
spremni za putovanje u JUŽNU AMERIKU
(Rio de Janeiro, Santos, Buenos-Aires), da je polazak njihova velikog prekookean-
skog parobroda

„SOFIA“ na 18. decembra o. g. iz SPLIT- SKE LUKE (Dalmacija.)

Parobrod je moderno ureden imade dva vijka i vozi na naftu. Putnici su smje-
šteni u poboljšanom trećem razredu, u trećem razredu kabina i u podpalubju. Svaki
razred posjeduje moderno uredeni jedaći salon, salon za gospode, kao i pušački
salon. Putnicima stoji na raspolaganje cijeli parobrod, jer ne vozi putnika 1. II. razr.

Od kolike je važnosti za naše putnike, što se mogu ukrcati u domaćoj luci, nije
potrebno navadati - dosta je, što ne trpe velikih neugodnosti ni napora putujući po
nekoliko dana preko stranih država. dok ne stignu u luku ukrcanja, a osim toga mo-
že se na parobrodu služiti svojim materinskim jezikom.

Glede osiguranja mjesta te ostalih uputa treba se obratiti na „COSULICH LINIJA“.

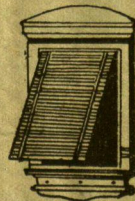
Glavno zastupstvo za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca

Telefon 24-98. J. G. Drašković - Zagreb Cesta „B“ br. 3.
ili na filijale u: Beogradu, Balkanska ul. 25. Ljubljani, Kolodvorska ul. 30. Velikom
Bečkereku, Kralja Petra trg 4 ili Agenciji u:

Šibeniku, Josip Jadronja, obala
Sušaku, Karolinska cesta 161 J. G. Ivošević, Splitu FRANJO KUKULIĆ, Gružu
IVO LOVRČIČEVIĆ, Metkoviću NIKICA CAREVIĆ.

ROLLOA

u svakoj vrsti i to:

čeličnih

„Eslingovih“ od drveta
žaluzije i od platna
balje, svake vrsti robe za umjetne bravare
i teretnih liftova

Silvester Bernold, Novi Sad.

Telef. 234, preko puta Gasfabrike. Osn. 1885.
Filijala: Beograd, Dositijeva ul. 51.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospodarska*
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad,
Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva
preko Din. 15.000.000.

Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamaćuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove
povoljno, točno i brzo.